

สหกรณ์กองทุนสวนยาง: ยุทธวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ภายใต้
สถานการณ์ราคายางที่ผันผวน กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Rubber Fund Cooperatives: Livelihood Strategy of rubber planters
under the Situation of Rubber's Price Fluctuation Case Study of Baan
Wang Pa, Thung Tam Sao Hat Yai, Songkhla

อัสวเทพ ศุภเจริญกุล^{*}, อุทัย ปริญาสุทินันท์, เกษตรชัย และหิมา บัญชา สมบูรณ์สุข

Asawatep Suphajaroenkool^{*}, Utai Parinyasutinun, Kasetchai Laeheem, Buncha Somboonsuke

¹นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹Ph.D. candidate in the Human and Social Development Program, Faculty of Liberal Arts, Prince
of Songkla University

²⁻³ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

²⁻³Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

⁴ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

⁴Department of Agricultural Development, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla
University

asawatep.psu@gmail.com

Received: April 22, 2019

Revised: August 18, 2019

Accepted: September 3, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภายใต้ราคายางที่ผันผวน ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่มย่อย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพาราที่ถือครองที่ดินเป็นเจ้าของสวนยางพาราและเป็นสมาชิกของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเขียนรายงานผลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้มีการปรับเปลี่ยนการดำรงชีพและสร้างยุทธวิธีในการดำรงชีพ โดยการจัดการทุนทางสังคมในชุมชน ด้วยการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายทางสังคมหรือสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในการประกอบอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ภายใต้สถานการณ์ราคายางที่ผันผวน ทั้งนี้การรวมกลุ่มในรูปของสหกรณ์ถือเป็นการสร้างเครือข่ายทางสังคมและความมั่นคงในการประกอบอาชีพให้กับเกษตรกรชาวสวนยางพารา เพราะสหกรณ์กองทุนสวนยางเป็นสถาบันของเกษตรกรเพื่อเกษตรกร โดยนัยนี้ การรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและการจัดการทุน

ทางสังคมในรูปของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จึงถือเป็นอีกหนึ่งยุทธวิธีในการดำรงชีพเพื่อความอยู่รอดของเกษตรกรภายใต้ราคายางพาราที่ผันผวน

คำสำคัญ: สหกรณ์กองทุนสวนยาง ยุทธวิธี การดำรงชีพ เกษตรกรยางพารา

Abstract

The article aims to study the livelihoods strategy of rubber planters living in Baan Wang Pa Community, Tambon Thug Tam Sao, Hat Yai District, Songkhla Province under the fluctuation in rubber prices using in-depth interview, focus group discussion, participant observation, and non-participant observation as field data collection methods. Together with the literature review, the key participants are 30 rubber farmers who own rubber plantation and have been members of Baan Wang Pa Rubber Fund Cooperatives for a minimum of 5 years. The qualitative data collected was verified by content analysis and the result was described by using descriptive analysis. Moreover, Data triangulation is used to examine the validity of the data.

The findings of this research suggest that rubber planters in Baan Wang Pa Community, Tambon Thug Tam Sao, Hat Yai District, Songkhla Province have changed their ways of living and developed living strategy, using social capital management, by becoming a member of Baan Wang Pa Rubber Fund Cooperatives Limited in order to enhance the competitiveness among para rubber farmers under the situation of fluctuation in rubber prices. In fact, integration in form of cooperative is considered as a creation of the social network and job security for rubber planters since rubber fund cooperatives is an agricultural institution established specifically for farmers. Implicitly, the integration of para rubber farmers and social capital management in form of the rubber fund cooperative are regarded as another strategy for living and survival of farmers under the fluctuation in rubber prices.

Keywords: Rubber Fund Cooperatives, Strategic, Livelihoods, Rubber Planters

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศไทย ทั้งนี้เพราะยางพาราเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากยางพาราเป็นพืชที่ทำรายได้ให้ประเทศจำนวนมาก โดยในปี 2560 พบว่า สถิติการส่งออกยางพารา มูลค่ารวมอยู่ที่ 204,769.26 ล้านบาท ปริมาณส่งออก 3,660,711,111 กิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าในปี 2559 ที่มีมูลค่าส่งออกอยู่ที่ 155,684.25 ล้านบาท ปริมาณส่งออก 3,599,698,814 กิโลกรัม (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2561) ในทางสังคม ยางพาราเป็นพืชที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชนและท้องถิ่น จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ยางพาราเป็น “พืชวัฒนธรรมและพืชอมสิน” ในด้านอุตสาหกรรม ยางพาราใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

ต่าง ๆ เช่น ยางรถยนต์ ยางรัดของ ถุงมือยาง ฯลฯ และในด้านการรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ การปลูกยางพาราเป็นการสร้างพื้นที่สีเขียวลักษณะหนึ่ง ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ยางพาราเป็นพืชที่มีความสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะไม่เพียงแต่จะให้ผลผลิตที่เป็นน้ำยาง แต่ยังให้ผลผลิตที่เป็นเนื้อไม้ อีกทั้งในสวนยางพารายังมีพืชอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีพ และสามารถปลูกร่วมกับยางพาราได้ จึงทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้น (อารีย์ จันแก้ว, 2553 บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ, 2554)

อย่างไรก็ตาม อาชีพการทำสวนยางพาราขึ้นอยู่กับภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลกเป็นสำคัญ กลไกราคาของยางพารามีผลอย่างมากต่อการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพารา กล่าวคือ ถ้าราคายางพาราลดต่ำลงจะส่งผลกระทบต่อฐานะความเป็นอยู่และพฤติกรรมการดำรงชีพของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ สถานการณ์ยางพาราในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556-2560) มีแนวโน้มด้านราคาลดลง โดยในปีพ.ศ. 2556 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 75.55 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 70.38 บาท พ.ศ. 2557 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 55.53 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 44.30 บาท พ.ศ. 2558 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 45.88 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 36.80 บาท พ.ศ. 2559 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 50.37 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 35.16 บาท และ พ.ศ. 2560 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 58.63 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 34.51 บาท (การยางแห่งประเทศไทย, 2561)

สำหรับพื้นที่การทำสวนยางพาราในจังหวัดสงขลา จากรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา (2560) พบว่า จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ปลูกยางเป็นอันดับสองของภาคใต้ รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยพบว่า จังหวัดสงขลา มีเกษตรกรชาวสวนยางพารา จำนวน 81,756 ครัวเรือน พื้นที่ปลูกยาง 2,039,993 ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิต 1,560,713 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่งและในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางพารา โดยมีประชากรทั้งหมด 480 ครัวเรือน ประกอบอาชีพการทำสวนยาง ประมาณร้อยละ 90 หรือคิดเป็นประมาณ 432 ครัวเรือน โดยมีพื้นที่การทำสวนยางพาราทั้งหมดประมาณ 15,000 ไร่ จะเห็นได้ว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรสวนยางพารามีความสำคัญยิ่งแก่เกษตรกรชุมชนบ้านวังพา เพราะด้วยสภาพภูมิประเทศเหมาะแก่การปลูกยางพารา เกษตรกรจึงยึดเป็นอาชีพหลักในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ทั้งนี้ ในการประกอบอาชีพนั้นเกษตรกรจะประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คือ ความผันผวนของตลาดราคายางพาราที่ไม่แน่นอนและราคาตกต่ำ รวมถึงสภาพภูมิอากาศที่มีฤดูฝนและฤดูผลิใบของต้นยางพาราที่ส่งผลให้ไม่สามารถกรีดยางพาราได้ตลอดทั้งปี จึงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางพารา

ทั้งนี้ สถาบันเกษตรกร ถือเป็นอีกหนึ่งองค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างยุทธวิธีในการดำรงชีพ โดยการจัดตั้งสถาบันเกษตรกรหรือสหกรณ์กองทุนสวนยางเพื่อการรวมกลุ่มในการดำรงชีพ ทั้งนี้ ในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันขีดความสามารถทางการแข่งขันถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะต้องคำนึงในการดำเนินธุรกิจ และการกำหนดการต่อราคาสินค้าของเกษตรกรโดยวิธีการจัดตั้งอำนาจของตนเองในตลาดสินค้าการเกษตรก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้เกษตรกรจำเป็นต้องค้นหาการจัดการแก้ปัญหาในการจำหน่ายผลผลิต การค้นหาคนกลาง นายหน้าค้นหาวิธีการเพิ่มมูลค่าของตนเอง วิธีการอย่างหนึ่งที่ผู้ผลิตรายย่อยนำมาใช้ในตลาดน้ำยางสด คือ การรวมตัวกันในรูปแบบของสหกรณ์น้ำยางหรือสหกรณ์กองทุนสวนยางโดยมีศูนย์ของเครือข่ายสหกรณ์น้ำยาง แนวคิดส่วนใหญ่เชื่อว่าหากสามารถรวมตัวกันได้จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการต่อรองกับผู้ซื้อได้ในรูปเครือข่ายสหกรณ์ ทั้งนี้ขึ้นกับการพัฒนาภูมิปัญญาการร่วมมือกันภายในเครือข่าย และการกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในตลาด (ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย และกลาโสมละเต๊ะ, 2560)

ด้วยสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดประเด็นคำถามที่ว่า “สภาพปัญหาในการประกอบอาชีพของเกษตรกรเป็นอย่างไร เมื่อเกิดปัญหาดังกล่าว เกษตรกรมีการปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการดำรงชีพอย่างไร เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ภายใต้สถานการณ์ราคายางพาราที่ผันผวน”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษายุทธวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา ภายใต้สถานการณ์ราคายางพาราที่ผันผวน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่มย่อย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการทำสวนยางที่ถือครองที่ดินเป็นเจ้าของสวนยางพาราและเป็นสมาชิกของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 30 คน ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนรายงานผลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัย

การศึกษายุทธวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา ภายใต้สถานการณ์ราคายางพาราที่ผันผวน ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

บริบทชุมชนบ้านวังพา

ชุมชนบ้านวังพา ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอกาบัง จังหวัดสงขลา มีจำนวนประชากร ประมาณ 1,500 คน 480 ครัวเรือน ประชากรร้อยละ 90 ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ทั้งนี้ในอดีตชาวบ้านในชุมชนบ้านวังพาได้มีการประกอบอาชีพขุดหาแร่หรือการทำเหมืองแร่ ซึ่งถือเป็นอาชีพที่เก่าแก่ของชาวบ้านในชุมชนและชาวภาคใต้ เพราะในสมัยนั้นแร่มีราคาดี ประกอบกับภายในชุมชนมีแหล่งทรัพยากรแร่อยู่เป็นจำนวนมาก การทำเหมืองแร่ในชุมชนบ้านวังพาจะเป็นแบบเหมืองหาบ คือ เหมืองที่ใช้แรงคนขุดเปิดเปลือกดิน และหาบดินขึ้นลงติดต่อกันเป็นแถว ใช้เครื่องมือง่าย ๆ คือ จอบ ชะแลง และปังกิ ขุดตักดินขึ้นมาเพื่อหาและคัดเลือกแร่ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ความต้องการแร่ของตลาดก็ลดน้อยลง ประกอบกับแหล่งแร่ก็เหลือน้อยลงจึงทำให้การประกอบอาชีพการทำเหมืองแร่และขุดหาแร่ต้องหยุดและเลิกกิจการไป

อย่างไรก็ตาม ชุมชนบ้านวังพาเป็นชุมชนที่มีพื้นดินและสายน้ำที่อุดมสมบูรณ์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการปลูกยางพารา ส่งผลให้การทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน ยางพาราเป็นผลผลิตสำคัญของชุมชนบ้านวังพา ไม่ว่าจะเป็นน้ำยางสด ยางแผ่นดิบ และแผ่นยางรมควัน ซึ่งผลผลิตจากยางพาราเหล่านี้เมื่อเกษตรกรนำจำหน่ายก็จะถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ซึ่งทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรมีความลำบากยิ่งขึ้น ชาวบ้านในชุมชนจึงมองเห็นว่าหากมีโรงงานเป็นของชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพ่อค้าคนกลางจะสามารถจัดปัญหาการกดราคาของพ่อค้าคนกลางได้ ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงได้รวมตัวกัน

สหกรณ์กองทุนสวนยาง: ยุทธวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ภายใต้สถานการณ์ราคายางที่ผันผวน กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
อัครเทพ ศุภเจริญกุล อุทัย ปริญญาสุทธินันท์ เกษตรชัย และหิมา บัญชา สมบูรณ์สุข

ก่อตั้งโรงน้ำยางรมควันหรือสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2541 มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 40 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับซื้อผลผลิตน้ำยางสดจากสมาชิก แล้วนำมาแปรรูปเป็นยางแผ่นดิบรมควันเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับยางพารา ถึงแม้ว่าราคาของยางพาราจะไม่แน่นอน สูงบ้าง ต่ำบ้าง แต่เมื่อเป็นการรวมกลุ่มกันจะส่งผลต่อต้นทุนการผลิตที่ลดต่ำลง เกษตรกรชุมชนบ้านวังพามีความพยายามในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อสร้างคุณภาพและสร้างมาตรฐานให้ชาวบ้านในชุมชน เกิดการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน การจัดการกับผลผลิตของชุมชน ส่งผลให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน ความเข้มแข็งภายในชุมชนมีมากขึ้น นอกจากนี้การก่อตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ส่งผลทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้าเอกชน

สรุปได้ว่า ชาวบ้านในชุมชนบ้านวังพา ได้ปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพ เพื่อดำรงชีพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ จากเดิมประกอบอาชีพขุดหาแร่เพราะแร่มีราคาดี และชุมชนนี้มีแหล่งทรัพยากรแร่อยู่เป็นจำนวนมาก แต่เมื่อความต้องการแร่ของตลาดลดน้อยลง ประกอบกับแหล่งแร่ลดน้อยลง ชาวบ้านจึงหันมาทำสวนยางพาราแทน เพราะในชุมชนมีพื้นที่ป่าอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรชาวสวนยางจะถูกกดขี่ราคาจากพ่อค้าคนกลางเอกชนที่มารับซื้อผลผลิตยางจากชาวบ้าน ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันก่อตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เพื่อเป็นสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมและแปรรูปผลผลิตของชาวบ้านในชุมชน เพื่อยกระดับการประกอบอาชีพของเกษตรกรให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น

ชุมชนบ้านวังพากับสถานการณ์ราคายางพาราที่ผันผวน

เกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ต้องประสบกับปัญหาด้านราคายางพาราที่ผันผวน ส่งผลให้การประกอบอาชีพมีความไม่แน่นอน และไม่มีความมั่นคงทางด้านรายได้ โดยในปี 2535-2536 ได้เกิดภาวะราคายางตกต่ำอย่างยิ่ง ราคายางแผ่นดิบลดลงเหลือราคาเพียง 12-13 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่มีการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบในเวลานั้นอยู่ที่กิโลกรัมละ 17 บาท อย่างไรก็ตาม หากมองสถานการณ์ยางพาราในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2556-2560) สถานการณ์ยางพารามีแนวโน้มด้านราคาลดลง โดยในปี พ.ศ. 2556 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 75.55 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 70.38 บาท พ.ศ. 2557 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 55.53 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 44.30 บาท พ.ศ. 2558 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 45.88 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 36.80 บาท พ.ศ. 2559 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 50.37 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 35.16 บาท และ พ.ศ. 2560 ราคายางแผ่นดิบเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ 58.63 บาท ต่ำสุดกิโลกรัมละ 34.51 บาท

ด้วยสถานการณ์ด้านราคายางพาราที่ผันผวน รัฐบาลจึงได้วางนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องราคายางพาราในระยะยาว โดยในคราวประชุมคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ ครั้งที่ 4/2536 เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2536 มีมติให้สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ดำเนินการก่อสร้างโรงงานผลิตยางแผ่นผึ่งแห้ง/รมควัน โดยที่รัฐให้การสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารโรงอบ รมยาง และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในกระบวนการผลิต และเกษตรกรชาวสวนยางจะต้องขอจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในรูปสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น จากปัญหาด้านราคายางพาราและนโยบายสนับสนุนแก้ไขปัญหาราคายางพารา เกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา จึงได้ปรับเปลี่ยนการดำรงชีพและสร้างยุทธวิธีในการดำรงชีพ โดยการจัดการทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 100 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการรวบรวม

ผลผลิตหรือน้ำยางสดของเกษตรกรเพื่อนำมาแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควันเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในการประกอบอาชีพของเกษตรกร

สรุปได้ว่า การจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด และการเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์เกษตรกรชาวสวนยางพาราสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตยางพาราได้ เกษตรกรจะได้รับราคาที่ยุติธรรมและสูงกว่าพ่อค้าเอกชนที่มารับซื้อในชุมชน นอกจากนี้การเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ เกษตรกรจะได้รับเงินปันผลจากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และสวัสดิการด้านต่าง ๆ ที่สหกรณ์จัดขึ้น

เกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพาเลือกใช้สหกรณ์กองทุนสวนยางเป็นยุทธวิธีในการดำรงชีพ

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้มีการปรับเปลี่ยนการดำรงชีพและสร้างยุทธวิธีในการดำรงชีพ โดยการใช้ทุนทางสังคมเป็นยุทธวิธีในการดำรงชีพในสถานการณ์ราคายางพาราที่ผันผวนด้วยการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายทางสังคมหรือสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในการประกอบอาชีพของเกษตรกร โดยสหกรณ์กองทุนสวนยาง มีหน้าที่และวัตถุประสงค์ในการจัดหาวัสดุทางการเกษตรมาจำหน่ายแก่สมาชิก การรวบรวมผลผลิตจากการทำสวนยางรวมทั้งผลิตผลการเกษตร และผลิตภัณฑ์ของสมาชิมาจัดการขาย หรือแปรรูปออกขาย อาทิ ยางแผ่นรมควัน การจัดหาทุนเพื่อกิจการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชน และการส่งเสริมเผยแพร่อาชีพการทำสวนยาง เพื่อให้สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด มีรูปแบบการรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิกและเกษตรกรแล้วนำมาแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควัน ซึ่งเป็นการรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปแล้วนำมาแปรรูปเป็นยางอบแห้งหรือยางแผ่นรมควัน โดยเมื่อสหกรณ์รับซื้อน้ำยางจากสมาชิกแต่ละรายแล้วจะสับตัวอย่างหาเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งและจดบันทึกไว้ จากนั้นจะนำน้ำยางสดทั้งหมดมารวมกันแล้วนำไปผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อทำเป็นยางแผ่นและนำไปอบแห้งรมควัน เพื่อนำสินค้าออกจำหน่ายต่อไป ในส่วนการกำหนดราคาซื้อขายของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด จะกำหนดราคาซื้อขายน้ำยางสดของสหกรณ์โดยวิธีการซื้อขาย สหกรณ์จะกำหนดราคาซื้อขายในแต่ละวันไว้หน้าโรงงาน โดยการสอบถามราคาจากบริษัทและโรงงานต่าง ๆ ว่าในวันนั้นรับซื้อน้ำยางราคาเท่าใด เมื่อสหกรณ์ทราบราคาแล้วจะหักค่าใช้จ่ายในการรวบรวมและแปรรูปของสหกรณ์ และกำหนดเป็นราคาซื้อขายจากสมาชิก

การเป็นสมาชิกของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เกษตรกรสามารถนำน้ำยางสดมาขายให้กับสหกรณ์โดยจะได้ราคาที่สูงกว่าพ่อค้าเอกชน นอกจากราคาที่ยุติธรรมและสูงกว่าพ่อค้าเอกชนที่รับซื้อน้ำยางสดในชุมชนแล้ว การเป็นสมาชิกของสหกรณ์จะได้รับสวัสดิการที่สหกรณ์จัดให้แก่สมาชิก อาทิ สวัสดิการทุนการศึกษาบุตร สวัสดิการสงเคราะห์งานศพสมาชิกและครอบครัว นอกจากนี้ การเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายทางสังคม เกิดการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน เพราะสหกรณ์เป็นองค์กรของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันในการดำเนินงาน ตั้งแต่ขั้นตอน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ ร่วมประเมินตรวจสอบการดำเนินงาน และร่วมรับผลประโยชน์ของสหกรณ์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานในรูปสหกรณ์สมาชิกทุกคนคือเจ้าของ จะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์เพื่อความอยู่ดีมีสุขของสมาชิกหรือเกษตรกร

สหกรณ์กองทุนสวนยาง: ยุทธวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ภายใต้สถานการณ์ราคายางที่ผันผวน กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
อัครเทพ ศุภเจริญกุล อุทัย ปริญญาสุทธินันท์ เกษตรชัย และหิมา บัญชา สมบูรณ์สุข

แต่ทว่า จากการศึกษายังพบว่า ที่ผ่านมาการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ยังประสบกับข้อจำกัดหลายประการ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ อาทิ ปัญหาทางด้านผู้นำความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์ ปัญหาด้านทักษะทางการจัดการองค์กร ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมสมาชิกบางคนขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ และปัญหาด้านสมรรถนะองค์กร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสหกรณ์บางคนยังขาดความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงส่งผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ แต่ทั้งนี้ สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ได้พัฒนาสมรรถนะขององค์กร ด้วยการส่งคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์เข้าศึกษาอบรมความรู้ด้านสหกรณ์ที่หน่วยงานของราชการได้จัดขึ้น รวมถึงการศึกษาดูงานสหกรณ์อื่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อนำกลับมาวิเคราะห์ และพัฒนาให้สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และสร้างความอยู่ดี มีสุขแก่สมาชิกสหกรณ์หรือเกษตรกรชาวสวนยางพาราต่อไป

สรุปได้ว่า สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เป็นสถาบันเกษตรกรที่เกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตัดสินใจเลือกเป็นยุทธวิธีหนึ่งในการดำรงชีพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพภายใต้ราคายางที่ผันผวน เพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพาหลังจากใช้สหกรณ์กองทุนสวนยางเป็นยุทธวิธีการดำรงชีพ

จากการศึกษา พบว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา หลังจากใช้สหกรณ์กองทุนสวนยางเป็นยุทธวิธีการดำรงชีพ สามารถแยกออกเป็นประเด็นได้ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วม การจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยาง เกษตรกรหรือสมาชิกสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผลผลิตของตนเองโดยการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์ เพราะสหกรณ์เป็นองค์กรของสมาชิกทุกคน ดังนั้นสมาชิกจึงมีส่วนสำคัญในการร่วมกันบริหารจัดการสหกรณ์ ตั้งแต่กระบวนการร่วมคิด ร่วมประชุม ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงในการดำรงชีพ

ด้านปฏิสัมพันธ์ การรวมกลุ่มในรูปของสหกรณ์ สมาชิกเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพราะการดำเนินงานในรูปของสหกรณ์ สมาชิกได้เกิดกระบวนการในการทำงานร่วมกันด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการ วิธีการและอุดมการณ์ของสหกรณ์ จึงส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์และสัมพันธภาพที่ดีต่อกันของสมาชิกหรือเกษตรกรในชุมชน อันนำไปสู่สภาพแวดล้อมที่ดีทางสังคม

ด้านอาชีพ การเป็นสมาชิกของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เกษตรกรชาวสวนยางพาราสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตยางพาราได้ โดยการขายน้ำยางสดให้กับสหกรณ์ สมาชิกจะได้ราคาที่ยุติธรรมและสูงกว่าพ่อค้าเอกชนที่มารับซื้อในชุมชนประมาณกิโลกรัมละ 1-2 บาท นอกจากนี้การเป็นสมาชิกของสหกรณ์ เกษตรกรจะได้รับเงินปันผลที่จัดสรรจากกำไรในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และสวัสดิการด้านต่าง ๆ ที่สหกรณ์ได้จัดขึ้น อาทิ สวัสดิการทุนการศึกษาสำหรับบุตรสมาชิก สวัสดิการสงเคราะห์ศพสมาชิกและครอบครัว

สรุปได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา หลังจากใช้สหกรณ์กองทุนสวนยางเป็นยุทธวิธีการดำรงชีพ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการทุนของชุมชน ด้านปฏิสัมพันธ์เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของเกษตรกรในชุมชน และด้าน

อาชีพ เกษตรกรสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในการประกอบอาชีพและสามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคง

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

มองสหกรณ์กองทุนสวนยางในฐานะเครื่องมือจัดการทุนของชุมชน

จากการศึกษาวิถีชีวิตและการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า เกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้มีการปรับเปลี่ยนการดำรงชีพและสร้างยุทธวิธีในการดำรงชีพ โดยการใช้ทุนทางสังคมในการจัดการปัญหาทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้วยการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเครือข่ายทางสังคม หรือสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในการประกอบอาชีพของเกษตรกร สอดคล้องกับโสภณ มูลหา (2554) ศึกษาพบว่า การดำรงชีวิตของชุมชนและครัวเรือนเกษตรกรมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมากภายใต้การดำรงชีพภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงโดยมีการปรับตัว ปรับเทคนิควิถีในการสร้างยุทธศาสตร์การดำรงชีพในรูปแบบต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ส่วนมานะ นาคำ (2559) ศึกษา การดำรงชีพของชาวสวนผสมแบบยกร่องลุ่มน้ำแม่กลอง พบว่า การสร้างทุนทางสังคม ในการสร้างเครือข่ายทางการตลาดโดยที่มีความไว้วางใจกันในการค้าขายผลผลิตทำให้ชาวสวนสามารถสะสมเงินทุนเพื่อการลงทุนในการทำสวนและส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาที่สามารถประกอบอาชีพเป็นนักวิชาชีพต่าง ๆ

นอกจากนี้โสภณ มูลหา และคณะ (2558) พบว่า การสร้างยุทธศาสตร์การดำรงชีพของครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนบ้านคำไผ่ อาศัยความรู้ในการจัดการทรัพยากร/ทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ใช้เป็นยุทธวิธีในการทำกิจกรรมและการปรับตัวเพื่อการอยู่รอดโดยการสร้างงาน อาชีพ กิจกรรมในรูปแบบวิธีการต่าง ๆ

มองสหกรณ์กองทุนสวนยางในฐานะสถาบันของเกษตรกรเพื่อเกษตรกร

สหกรณ์กองทุนสวนยาง เป็นสถาบันเกษตรกรที่มีหน้าที่และวัตถุประสงค์ในการจัดหาวัสดุทางการเกษตรมาจำหน่ายแก่สมาชิก รวบรวมผลผลิตจากการทำสวนยางรวมทั้งผลผลิตผลการเกษตร และผลิตภัณฑ์ของสมาชิมาจัดการขาย หรือแปรรูปออกขาย อาทิ รับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิกแล้วนำมาแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควัน จัดหาทุนเพื่อกิจการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชน และส่งเสริมเผยแพร่อาชีพการทำสวนยางเพื่อให้สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สอดคล้องกับ Morris (2015) ศึกษา เรื่ององค์กรสหกรณ์เป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจในชนบทที่เป็นธรรม พบว่า สหกรณ์การเกษตรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชนบทเช่นเดียวกับ การจัดหาความมั่นคงด้านอาหาร การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม การบรรเทาความยากจนที่เกิดขึ้น และสหกรณ์ยังมีข้อได้เปรียบในแง่ของรายได้ที่สมาชิกสามารถได้รับ

นอกจากนี้ Sumelius (2015) ได้ศึกษา วาระสหกรณ์เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาประเทศ พบว่า การทำงานที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ มีคุณลักษณะหลายประการ ได้แก่ สังคมสหกรณ์มีความเข้มแข็ง และเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาการส่งเสริมธุรกิจการสร้างงานและการลดความยากจน สมาชิกมีอำนาจในการควบคุมสหกรณ์ สหกรณ์ให้บริการทางการเงิน สมาชิกได้รับการฝึกอบรมเพื่อทราบถึงสิทธิของตนและวิธีดำเนินการสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเอกราชและความเป็นอิสระจากแรงกดดันจากภายนอก โครงสร้างรอง (สหภาพแรงงาน) สมาชิกสามารถขายสินค้าผ่านช่องทางอื่นนอกเหนือจาก กิจกรรมที่ดำเนินการโดยสหกรณ์มีความโปร่งใส สหกรณ์มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่าง

สหกรณ์กองทุนสวนยาง: ยุทธวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ภายใต้สถานการณ์ราคายางที่ผันผวน กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
อัครเทพ ศุภเจริญกุล อุทัย ปริญญาสุทธินันท์ เกษตรชัย และหิม บัญชา สมบูรณ์สุข

ยิ่งกับนักลงทุนต่างชาติ และการเป็นหุ้นส่วนระหว่างสหกรณ์และนักลงทุนต่างชาตินั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างสหกรณ์

มองสหกรณ์กองทุนสวนยางในฐานะยุทธวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

เกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้ตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด เพื่อเลือกเป็นยุทธวิธีหนึ่งในการดำรงชีพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ ภายใต้ราคายางที่ผันผวน เพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับ ชูชาติ ต้นอังสนากุล และวรรณดี สุทธิณรากร (2559) ศึกษา ทางออกเพื่อความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรเผชิญกับราคาผลผลิตตกต่ำและต้นทุนการผลิตสูงทั้งยังเผชิญกับการถูกเอารัดเอาเปรียบจากภาคการตลาด ความต้องการของเกษตรกรคือการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนของรัฐบาลในการส่งเสริมให้เกษตรกรได้สามารถพึ่งพาตนเอง โดยมีความรู้ในอาชีพทั้งการผลิต การตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปวัตถุดิบยางพารา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในการจัดตั้งสถาบันเกษตรกรหรือสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ถือเป็นอีกหนึ่งยุทธวิธีที่ใช้ในการปรับเปลี่ยนการดำรงชีพ เพื่อความอยู่รอดของเกษตรกรชาวสวนยางพารา ภายใต้สถานการณ์ราคายางพาราที่ผันผวน ทั้งนี้การรวมกลุ่มในการจัดการทุนทางสังคมนี้ เกษตรกรได้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในชุมชน และสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในการดำรงชีพและการประกอบอาชีพได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาทำให้ทราบถึง ยุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนวิธีการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพาราในชุมชนบ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือในการจัดการทุนชุมชน ดังนั้นแล้ว สหกรณ์จึงเป็นยุทธวิธีที่มีความสำคัญยิ่งในการเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ฉะนั้นแล้ว หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของสหกรณ์ ควรให้การส่งเสริม สนับสนุน ดูแล ให้การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป็นสถาบันเกษตรกรที่ยั่งยืน ส่งเสริมการผลิตเป็นยางเครพ น้ำยางชั้นยางแท่งและยางชนิดอื่น ๆ ที่สร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นสถาบันของเกษตรกรในการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิต และมีการกำหนดนโยบายของรัฐให้มีการใช้ยางธรรมชาติในประเทศเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกษตรกรชาวสวนยางในชุมชนอื่นเพื่อศึกษายุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนการดำรงชีพ ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการวางแผน การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการดำรงชีพของเกษตรกรชาวสวนยาง รวมถึงการกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ประสบปัญหาด้านการดำรงชีพ เพื่อสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันและความมั่นคงในการดำรงชีพ

เอกสารอ้างอิง

- การยางแห่งประเทศไทย. (2561). ยางแผ่นรมควัน มาตรฐาน GMP ยกระดับคุณภาพยางไทย. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <http://www.raot.co.th/main.php?filename=index>
- ชินสัคค สุวรรณอัจฉริย และกลาโสม ละเต๊ะ. (2560). ต้นทุนธุรกรรมของการรวบรวมและจำหน่ายน้ำยางสด ของเครือข่ายสหกรณ์กองทุนสวนยางในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. *ปาริชาติ*, 30(2), 217-239.
- ชูชาติ ต้นอัสสนากุล และวรรณดี สุทธินรากร. (2559). ทางออกเพื่อความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา. *ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 31(1), 57-62.
- บัญชา สมบูรณ์สุข, และคณะ. (2554). การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงอาชีพและการจัดการ ทรัพยากรของเกษตรกรชาวสวนยางพาราขนาดเล็ก. *วิทยาสารเกษตรศาสตร์ (สังคมศาสตร์)*, 32(1), 29-40.
- มานะ นาคำ. (2559). การดำรงชีพของชาวสวนผสมแบบยกร่องลุ่มน้ำแม่กลอง. *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 33(3), 163-192.
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2561). รายงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมปี 2560 และแนวโน้มปี 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- โสภณ มูลหา. (2554). ยุทธศาสตร์การดำรงชีพของครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนบริเวณเขื่อนอุบลรัตน์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- โสภณ มูลหา, และคณะ. (2558). ยุทธศาสตร์การดำรงชีพของครัวเรือนเกษตรกรในชุมชนบ้านคำไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 2(1), 80-111.
- อารีย์ จันแก้ว. (2553). การดำรงชีพของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ผลิตยางแผ่นดิบ และ ครัวเรือนที่ผลิตน้ำยางสดในตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

Translated Thai References

- Aree Junkaew. (2010). Livelihoods of rubber unsmoked sheet producing households and rubber latex producing households : a case study of Namoribun Sub-district, Chulaporn District, Nakhon Si Thammarat Province. (Thesis Master of Science in Agricultural, Prince of Songkla University)
- Buncha Somboonsuk, et al., (2011). Comparison of Career Change and Resource Management of Rubber Smallholders. *Kasetsart (Social Sciences)*, 32(1), 29-40.

- Chinasak Suwan-achariya and Kalasom Lahteh. (2017). Transaction Costs of Fresh Latex Collection and Distribution of Na Thawi Rubber Fund Cooperatives Network, Songkhla Province. *Parichart*, 30(2), 217-239.
- Choochart Tanangsnakool and Wandee Sutthinarakorn. (2016). Solutions to A Career Stability of Rubber Plantation's Farmers. *Kasetsart Educational Review*, 31(1), 57-62.
- John Sumelius, et al., (2015). Agenda on cooperatives for development cooperation in Tanzania. *Co-operative Organization and Management*, 3, 98-100.
- Mana Nakham. (2016). Livelihoods of Fruit Orchard Farmers within the Mae Klong Ecosystem. *Humanities and Social Sciences*, 33(3), 163-192.
- Office of Industrial Economics. (2018). Industrial Economic Status Report for 2016 And the 2016 Bangkok: trend. Office of Industrial Economics Ministry of industry.
- Sopon Mulha, et al., (2015). Strategies used by Residents of Agricultural Households in Bankhamphai, Muang District, Kalasin Province to Maintain Their Livelehoods . *Praewa Kalasin of Kalasin University*, 2(1), 80-111.
- Sopon Mulha. (2011). Livelihoods Strategies of Household Agriculturist in Community area Ubonrat Dam. (Thesis Master of Arts in Development Sociology Khonkaen University)